

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 ft.
Fél évre	6 ft.
Negyed évre	3 ft.
Egy órára	1 ft.

Vidékre postán küldve:

Egész évre	14 ft. — kr.
Fél évre	7 ft. — kr.
Negyed évre	3 ft. 50 kr.
Egy órára	1 ft. 20 kr.

Szerkesztőség:
Főter, Hermann-udvar I. emelet, a fölépcsőnél.
Bérmertelen leveleket csak ismert kezű fogadunk el. Kéziratokat vissza nem küldünk.
Kiadóhivatal:
Főter, Hermann-udvar I. emelet, a külső folyosón.
Hirdetések díjazásáról szerint.
Egyes szám 5 kr. ünnep- és vasárnap utáni szám 3 kr.

Parturiunt montes...

Arad, márczius 17.

A ragyogó kelet metropolizának talán nincs annyi karcu minarettje és muzulmán-agája, mint a hány dugába dőlt conferentia emléke fűződik ujjában Konstantinápolyhoz.

Ha N'kita fejedelemnek egy pár vérengző cernograczeza jatagant dőf egymásba, ha Milának egy pár határré elbotol véletlenül valami bolgár nyáj-ört, ha valamelyik görög hadihajó elvétí az irányt cirikálása közben és gyanus mozdulatot tesz a Dardanellák felé, — a hatalmak közbelépnek, és conferentia ül össze Konstantinápolyban...

Furfangos és jámborabb diplomaták összemérik eszüket, sorba rakják a vitához informatioikat, apró fejedelmek és králocskák aztán előállnak egy-egy bökkenővel és fonak a conferentia bölcsesége és a világ foly tovább, a diplomaták pedig mennek vissza megbizókának referálni egy újabb kudarczról.

Parturiunt montes et nascitur ridiculus mus...

Eppen úgy, mint a hogy talán a most folyó konstantinápolyi conferentia fog végződni.

Az ember kezd hitelt adni annak, hogy fatumszerű dolgok már a diplomatiában is vannak és hogy ezekből a legnagyobb rész a konstantinápolyi conferentia kéze alatt ismert egyezkedő kísérleteknek jut.

Szombaton kellett egybeülnök a hatalmak képviselőinek, hogy a bolgár-török egyezmény ügyét végleg rendezzék. Minden egyes hatalom képviselője ugyszólvá tárczájában vitte magával a legrészletesebb utasítást, amely valamennyi meghatalmazottnál egyforma értelmű volt, amennyiben az egész tanácskozásnak az képezte volna a tárgyát, hogy a török-bolgár egyezményről jegyzőkönyvet állítsanak ki.

De Sándor fejedelem nem azért lett a szlivniezai szanok hóse, hogy egyhamar abba hagyja azt a hízogó szerepet, hogy magáról beszéltesse. Az utolsó órában tehát hatalmas Sophiából egy tiltakozást menesztett a világ nagyhatalmasságainak ülése elé, hogy a hatalmak közt megállapított egyezményt, mely szerint Sándor fejedelem az egyesített Bulgária kormányzója csak öt évre nevezetnek ki — nem fogadják el és kéri az egyezménynek olyszerű szövegezését,

Az „ARADI KÖZLÖNY” tárczája

Márcz. 17.

Három monographia kézírata.

Az Aradi Közlönynek sokat irtak asztalfiókjuk számára. A munkák élet irdalmi összes eredményeit nézték oda. Rajok nem mindig illett az élet, hogy „Sic vos non robis mellifera” — „Ók csak maguknak győzték”.

Szűz, hogy az asztalfiókban-rekedés végett három oly nagy munkát is, melynek írói különben tömördek könyvet nyomtatni ki. Mind a három mű Arad vármegye monographiáját tartalmaz: majdnem eljleszté jelszeng azokra nézve, kik most nagy edizben vállalkoztak a monographia elkészítésére.

Bél Mátyás, Peresényi Nagy László és Fábian Gábor műveiről van szó. Mindhárom ismeretes alakja irdalmunknak.

Bél volt az első, ki nagy arányokban kísérlette meg vármegyének leírását. Nem önállóan, hanem hatalmas és alapvető földrajzi műve, a „Notitia Hungariae novae geographica” VI. kötetétől szánta ő azt. Könyvének első köteté 1735-ben jelent meg: hogy mellesleg említssem, ebben a mindent jubilláló szültek, megegülettlenül hagyják a Notitia kiadására.

Bolyhos másfélszázados évfordulóját, holott tésre, a mikoralm kinalkított reá. 1735-ben asszony p. III. Károly, 1885-ben pedig, tehát egy kis másfélszázad múlva, I. Ferencz József örögekné, ünnepülésével jelent meg egy-egy honfoglalás emléke, amott egy igénytelen értekezés és tanárnak Bél Mátyásnak, emitt a munkájához egyik tagjának vállalat.

A helytartótanács rendre felszólította Magyarországot megvév, bírálják meg és egészítik ki a szerzőnek az illető megyékről írt s

hogy az ő kormányzósága ideje ne irassék ilyen korlátolt idővel körül.

Ez a fordulat váratlan és mondhatni, hogy talán jelentős is. S ha ez, akkor a világ ismételtelen azon meggyőződéshez fog jutni, hogy a sok távirati szöveg, a mi az orosz czár és a bolgár fejedelem közti közlekedésről beszélt annyiszor, beszédnek megjárja, de arra bizony építeni egyáltalán nem lehet.

Mert a bolgár fejedelemről senki sem teheti fel, hogy az unió-kérdés megoldását kívánna próbára tenni e följelölésével és hogy az irányában sok jóindulatot tanusított nagyhatalmak közös akaratával akarna szembe szállani.

Erről szó sem lehet, hanem igen is lehet egy sokkal érdekesebb dologról, arról, hogy Bulgáriának nagy áldozatokkal kivívott függetlenségét nem akarja Oroszország gyámhatalmának alávetni.

Az eredeti török-bolgár egyezményben ugyanis, Sándor fejedelem öt évre nevezetnek ki Rumelia kormányzójává és az öt év lejártával az ujlolas kinevezés egyedül a szultántól függne. Oroszország azonban olyan módosítást fogadtatott el a conferentia tagjaival, hogy az ujlolas kinevezéshez az összes hatalmaknak kelljen járulnia.

Innen világos, hogy Oroszország gondoskodni akar arról, hogy bizonyos idő múlva és alkalom adtán a bolgár fejedelmet kénye szerint megbuktassa, vagy legalább ez a szövegezés egy mindenáron kioroszakolt ürügy akar lenni arra, hogy a fejedelem a czár kegyét keresse és így utat engedjen az orosz befolyásnak.

Hogy ez a feltevés bir is alappal, az nyíltan kitetszik az orosz kormány egyik felhivatalos lapjának a magartásából, mely keményen meg is rója már Sándor fejedelmet e vonatkozásért.

A hatalmak képviselői azonban nyilván nem akarnak ebből Oroszország rovására semmit kiolvasni, mert még nincsen hir arról, hogy e nyílt és érthető jellel szemben, pártfogolja-e a conferentia valamelyik tagja a Sándor fejedelem önértékes fellépését?

A pénzügyi közigazgatási bíróságról. Gr. Szápary Gyula pénzügyminiszter a képviselőház keddi ülésén a következő törvényjavaslatot terjesztette be a pénzügyi közigazgatási bíróságról szóló 1883. évi XLIII. t. cz. némely határozatainak módosításáról:

egybejuttató monographiáit. Mily furesz választást kapott s mennyi bizalmatlanságot tapasztalt e nagy tudós, kitűnik Haan Lajosnak Bél Mátyásról írt akadémiai értekezéséből is. Kétségtelen, hogy megvénk is kapott hasonló felszólítást, a mult század harmadica éveiből azonban nem akadtam a nyomára. Vármegyének jegyzőkönyvei csak 1741. ápril 22-én kezdődnek, akkor pedig már a IV. kötet is sajtó alatt volt e roppant nagy munkából. Annyi bizonyos, hogy a megye 1747. márczius 22-én, tehát még Bél Mátyás életében, készségesen válaszolt gróf Csáky Miklós váradai püspöknek, ki arra kérte a rendeket a valósághoz képest javíttassák ki a megyéről készített leírását. A 15. számú határozatban a törvényhatóság 15. tisztviselőt küldött ki, kik a viszonyokat legjobban ismeren. A jelen állapotot leírják s minden emlékezetet följegyezve, illetőleg kijavítva, a munkát aztán ő nagyméltóságának megküldjék.

Rég parladozott már Pozsony szentmihályi temetőjében Bél Mátyás, midőn 1781. decz. 6-án 4945. sz. a azon rendelkezést intézte Aradmegyéhez, hogy „Magyarországnak Bél Mátyás által készített geographiáját tökéletesen ki akarván javíttatni, adjon a megye fölvilágosítást a melléklet (többé azonban meg nem levő) pontokra nézve; azon esetben pedig, ha néhai Bél Mátyásnak ezen Aradmegyeről szóló műve itt megrolna, az előirt pontok szerint adandó feleletet bevezetésé után ezt is felküldeni parancsolja.” Aradmegye 1782. febr. 18. közgyűlésén 6. sz. a el is határozta, hogy „a geographus kívánságához képest pontosan kidolgoztassa s annak idejében a helytartó-tanácsnhoz küldi föl a művet.”

A megye akkor rendes ügyszét, majd alispánját, Török Belát bízta meg a fontos feladat megoldásával s Török Béla már az 1782. ápril 15-ki közgyűlésen bemutatta, a

1. §. A pénzügyi közigazgatási bíróságról szóló 1883. évi XLIII. t. cz. 2. §-ának azon rendelkezése, hogy a bírói létszám törvényhozási megállapítása iránt, a törvény hatályba lépésétől számított két év elteltével, előterjesztés teendő, oda módosítatik, hogy a pénzügyminiszter a bírói létszám törvényhozási megállapítása iránt az 1888-ik év júliushó 1-éig fog előterjesztést tenni.

2. §. A pénzügyi közigazgatási bíróságnál az 1886-diki államköltségvetésbe felvett létszám felül alkalmazandó 3. ítéle bíró, 2 fogalmazó, 2 segédfogalmazó és 1 szolga fizetésére szükséges összeg póthitelként engedélyeztetik és felhatalmazatik a pénzügyminiszter, hogy ezen összeget, valamint a napidíjakokra és dologi kiadásokra szükséges nagyobb összeget zárazámszámláig igazolja és az 1886-ik... t. cz. XVI. fejezetének 2. cizme alatt elszámolhassa.

3. §. Az előbbi §-ban említett bírák a budapesti királyi ítéle tábla rendes bíráival egyenlő ranggal és jeleggel, és ugyanazon javadalmással alkalmazandók. Ezen bírák a kisebb rang, jeleg és javadalmazás kivételével, a pénzügyi közigazgatási bíróság többi bíráival mindenben egyenjogúknak tekintendők, s az 1883. XLIII. t. cz. nek a bírákra vonatkozó összes határozatmányai rájuk is alkalmazandók. Ezen bíráknak, ha a pénzügyi közigazgatási bíróságnál a m. kir. curia bíráival egyenlő ranggal és jeleggel rendezesített bírák sorában üresedés áll be, rangszerinti sorrendben előléptetésre van igényük.

4. §. Ezen törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter bízatik meg.

Országgyűlés. A képviselőház tegnapi üléséről hozott táviratunk kiegészítéséről közöljük még a következő figyelemreméltó részleteket:

A törvényhatóságokról szóló törvényjavaslat fölötti névszerinti szavazásnál a kormány mellett ritka többség szavazott. Lapunk táviratában fel volt említve, hogy a javaslat mellett 207 és ellene 141 képviselő szavazott s hogy így a kormány többsége 66 volt; daczára a táviról 63 képviselőnek. Ehhez azonban még hozzá kell tennünk, hogy a hozott képviselők — szám szerint mintegy negyvenen — nem szavaztak és így a törvényjavaslat mellett szavazó többség viszonylagos száma nagyot nyer jelentőségében.

A Neusidler pozsonyi képviselő határozati javaslata fölött folyó szavazásnál a javaslat mellett 133, ellene pedig 178 képviselő szavazott. Hogy ezen második szavazásnál a többség csökkent, azt annak lehet betudni, hogy az első szavazás után sokan — abban a hitben, hogy több szavazás nem lesz — el távoztak a házból.

E második szavazás különben is a mérsékelt ellenzék kezdeményezésére történt, constatalni lehet annak valószínűségét, hogy ez is egyike volt azon kisszerű fogásoknak, melyekkel Apponyi gróf pártvezénylete

megye pedig azonnal felküldötte Pozsonyba, a kívánt történet-földrajzi leírását.

Bél és Török dolgozata egyaránt kéziratban maradt, de, hála Istennek, nem vészett el. Emellett életrajzában már igen tisztelt bátyám, Haan Lajos akad. tag említett volt (az 54. lapon), hogy Bekés-, Bihar- és még 40 más vármegye és város leírásával együtt az esztergomi primatialis könyvtárban őrzik Arad- és Zarándmegye monographiáját is. Ez iránt a primatialis könyvtár őrehez, Feichtinger János czimz. kanonok urhoz fordultam. Esztergomban f. évi márczius 15. kelt szives sorában ő azzal örövendeztetett meg, hogy „Bél Mátyás kézíratai közt Arad- és Zarándvármegyékről leírása valóban előfordul és pedig mindegyike 2 példányban: az egyik a szerzőnek többé-kevésbé saját írása, a másik idegen kézzel letisztított példány; de ez a második példány, a mint fülölgé áttekinthetem, nem egyez. sőt, a mennyire észrevehettem, egyik a másikat kiegészíti, vagy pótolja. Mind a négy kézirat kitesz körülbelül 60 árkust folió, ha nem is tömötten, mégis elég sűrűn.”

A megvénkét tárgyzó rész tehát nincs, azok közt, miket midőn 1787-ben Bathányi József kalocsai (utóbb esztergomi) érsek a Bél Mátyás özvegyétől megvett 82 kötet kéziratát a Dunán Pozsonyból hajón vitetett Kalocsára, utközben a hajón felátak s részben olvashatatlanokká váltak. Ez, megvallom, nagy megnyugtatóssá szolgál, mert joggal hihetem, hogy Bél Mátyás kézírata alapjára a mult század első s a Török Béla correctura nyomán annak második feléről a magz valóságban írhatom le annak idején a megvénk: s Esztergomban, mint hiszem, már huszvétkor tehetek kellő számu jegyzeteket e monumentalis nagy műből.

Az alkonyodó XVIII. és a most folyó század négy első három évtizedének ismer-

nagy eszmék emlegetése mellett — szokott magának tetszelegni, a nélkül, hogy ügyesen tudna bánni velük. A jelen esetben is cserben hagyta azonban a sifica, mert a titkon tervezett inanóvert 45 s főtöbbség hiúsította meg.

Mindkét szavazásnál az ellenzéki pártok nagy actióval, tömören szavaztak pártunk ellen. A törvényhatóságokról szóló javaslat mellett pártunk tagjai osztatlanul szavaztak: a Neusidler-féle javaslatnál két tagja kivételével szüntén egyértelműleg szavazott a szabad-élv párt.

A részletes tárgyalás megkezdését a ház mára halasztotta.

Szeszadó-enquete.

A szesztermeléssel összefüggésben álló kérdések megbeszélésére a kereskedelmi miniszter enquete-t hívott egybe, mely, mint táviratunk is jelentette, kedden délelőtt tartá gr. Széchenyi Pál kereskedelmi miniszter elnöklete alatt első ülését a kereskedelmi miniszterium értekezleti termében. A meghívott tagok közül jelen voltak: a kereskedelmi miniszterium képviselőiben Schnierer miniszteri tanácsos Mádai I. osztálytanácsos, a pénzügyminiszterium képviselőiben Ludvig min. tanácsos és Toepke oszt. tanácsos, továbbá Sigmond Dezso, Andahazy Pál, Krausz Lajos képviselők, Leipzigier Vilmos, Stern Ignác, Adler (gazgató), Máriássy, Mittelmann (Arad), Neumann (Arad), Linzer Imre, dr. Zell, Mandel (Győr), gróf Bunswick, dr. Kossuthány, Leidenfrost, Pállak Imre, Gluzek (Mezőhegyes), Pscherer József, Wieland, Ujfaluassy Győző, Bossányi titkár. Mint jegyző Ballagi Béla min. fogalmazó szerepelt.

Gr. Széchenyi Pál kereskedelmi miniszter tördörle a megjelenteket s megjegyezte, hogy a kormány készséggel tett eleget a szesztermelők kívánságának szaktanácsokmány egybehívására vonatkozólag, miután ő is kívánatosnak tartja, hogy a közvetlen észmezsere s valamennyi érdekelt meghallgatásával kerestessenek az eszközök: és az utak, hogy a létező baj orvoslássák s hogy e legfontosabb termelési ág fejlesztésék és emeltessek. Meg van győződve, hogy a jelenlévők szakszerű fölvilágosításai ehhez minden irányban hozzá fognak járulni s ő maga is a legnagyobb érdeklődéssel viseltetik az ügy iránt. Miután hivatalos teendői miatt esetleg akadályozva lehet abban, hogy az enquete ülésein mindig elnökölhessen, a miniszter felkéri a jelenlévőket, hogy e czélból más elnököt válasszanak. A gyűlés erre Schnierer Gyula minisztertanácsost választja meg elnöknek.

Sigmond Dezso képviselő, a szesztermelők központi szövetségének alelnöke köszönetet mond a kormányának azon készségért, a melylyel az a szesztermelők ohajának az enquete egybehívása által eleget tett: minden alkalommal, ugymond, hálás érzel-mekkel tapasztaljuk, hogy a kormány teljes erővel törekszik az ország egyes termelési

tére szintén igen sokat remélhetni Peresényi Nagy László és Fábian Gábor kéziratától.

Mi az elsőt illeti, P. Nagy László könyvét, a tekintetes nemes Aradmegyének teljes esmértését — már 1883-ban bemutatam az „Aradi Hirlap” 1. számában; de bizony, hibás czimzen, midőn megvénk legrégibb leírásának neveztem azt. Mert H. Mátyás a legregibb s azután meg mind gr. Csáky Miklós műve következik. A mi ezt illeti, hiszem, hogy azt tisztelt bátyámnak Bunyitay Vincze akad. tagnak segítségével fölvilágosított a váradai püspökség könyvtárában, mely az ő őrizete alatt áll; vagy esetleg — Bél mátyással egyidejűleg — a primatialis könyvtárban, mivel gr. Csáky Miklós 1751—1757-ig esztergomi érsek volt. P. Nagy László a maga művét 1807-ben a budapesti nemz. múzeumban helyezte el s a negyedrétben 562. lapra terjedő s Bökényben (Buttyrinb) 1806-ban keltezett könyvet ott a m. évi aug. 12-én „60 Quart” jegy alatt forgathattam is. Sőt a nagybuzgalmu szerzőnek Aradmegye multját illető egyéb s idáig fölhasználatlan (igaz, hogy különben is csak igen óvatosan használható) kéziratát is őrzte a nemz. múzeum. Hyenek „különféle értekezései” közt (13 Quart.) Aradnak írói és tudósai 1818-ig; az aradi hívségemnek záloga stb. Továbbá 4 r. 101. lapon (392. Quart.) „Az orodi dolgokról” (Arad. 1810.); 4 r. 45. lapon (429. Quart.) „Magyar Epopos három Aradmegyebebeli városokról” (Arad. 1817.) s végre (1625. Fol. Lat.) „Sudum arcis világozsis” czimú verse (3. lap. 1821.) két példányban is, a minek tárgya körülbelül ugyazaz, mint azon verses párbeszéd, melyet 1807-ből Kommandó János uram tollából „Figyelő” ezévi első füzetében közöltem. Megrostálva valamennyit lehet használni P.

ágainak érdekeit előmozdítani. Különös élnék hála illeti meg az elnököt gr. Széchenyi minisztert, hogy a szesztermelők szükséglete iránt érzett érdeklődésének újabb bizonyítékát adta. Sokáig éljen! (Élnék éljenek!)

Tekintettel arra, hogy az enquete-nek több tagja képviselő, kik a képviselőház mai szavazásában részt akarnak venni, a miniszter ajánlatára az enquete elhatározza, hogy érdemleges tanácskozásait szerdán d. e. 10 órakor tartandó ülésében fogja megkezdeni.

Az enquete elé a következő kérdések fognak megbeszélés végett terjesztetni: 1. Minő a szeszpar jelenlegi helyzete általában? 2. Ha az ipar jelenlegi helyzete kedvezőtlen vagy éppen válsággal fenyegető, mik ennek az okai? 3. Mennyi volt a szesz adója abszolút alcoholteltölterére értve, a régebbi általános rendszer mellett és mennyit tesz az adó a jelenlegi érényben lévő adórendszer szerint a) az ipari szeszgyárakban, b) a mezőgazdasági szeszfőzdekben? 4. Mily összegre ruggnak a szesz előállításának költségei 10.000 liter százaléknént, ugy a mezőgazdasági, mint az iparszerű szeszfőzdekéknél és pedig tekintettel az adoztatás különböző módjai által feltételezett különböző üzleti módra? 5. Minők a szesztermelési viszonyok jelenleg a terményadó szerinti és a cefrezési úrmetér általánosítása szerinti szeszgyárakban? 6. Minő módok és eszközök segélyezői leheteségek a szeszpar kedvezőtlen helyzetét megszüntetni. A felsőmagyarországi szesztermelőnek egy beadványa értelmében különösen a mezőgazdasági szeszfőzdek adójának, valamint a szeszterifának leszállítása és végre a kazánvizsgálatokért járó mindennemű illeték eltörlése képezzék a törekvés tárgyát.

TANÜGY.

Munkatartás a falusi népiskolában.

I.
Lehet, hogy egyes gyermekbarátok megjednek attól, ha azt követeljük, hogy az ember már zenge korában tanulja meg a munkát, azt tartván, hogy ez megakasztja testi fejlődését. Ellenkezőleg. A jól vezetett gyermekmunka nemcsak hogy hátráltatná a gyermek testi fejlődését, hanem még elősegíti azt és azonfölül megvénk sok előre nem látható és a gyermeket meggondolatlanságból származó bajtól. Különben a gyermekmunka mindig a gyermek testi érejezben van és kell hogy legyen nézve. All az abból, hogy a gyermek kényszerítetik minden kötelességet pontosan és lelkiismeretesen teljesíteni.

Az iskolai munkának alapja a fegyelm. Rend mindennek a lelke. Minthogy pedig a legtöbb rendellenesség az embereknél az idegek bizonytalan mozgása, féktelenségéből és a szép iránti érzékeltségéből származik, törekednünk kell, hogy már a tanuló-ujoncra a szigor nemes éreményében vett minden eszközzel hozzá szoktassuk a tisztasághoz és rendhez. S ennek folytán az iskolaföntartó közegeknek minden okot el kellene hártani az iskolából, mely a tanítót ebbeli szoktatásban gátolná.

A gyermek idegeinek féktelen mozgását

Nagy Lászlóknak nyomtatásban megjelent műveivel (A régi Orod, — Orodias stb.) együttl.

Ismeretes, hogy nyomtatásban először b. e. Fábian Gábor adta ki Aradmegyének leírását és pedig Aradmegyei rendi-ek megbízásából. 1827-ben történt. — ugymond Fábian Gábor életrajzában dr. Jancsó Benedek a 44. lapon — hogy Szepesházy Károly hazánk egyetemes leírását tervezve, a többi között felszólította Aradmegyei rendi is, hogy veze Aradmegye történelmi s más egyéb nevezetességeit hatóságilag közöljék. A megye Tzutz István tablábirót bízta meg a szolgabírákról ez ügyben beérkező jelentések feldolgozásával.

Tzutz e jelentéseket a Vályi Andrásnak még a mult század végén „Magyarország leírása” czimmel megjelent művében P. Nagy László által beküldött adatokkal egybevetve, jelentés helyett egész könyvet írt, még pedig két részre: történelmi s földrajzi és statisztikaira osztva azt. A történelmit teljesen befejezte, a másinak elkészítésében azonban megakadályozta a halál. A rendek most a már írói nevet szerzett Fábian Gábor bízta meg műve elkészítésével. Ő az első részt inkább csak berendezés és irány tekintetében változtatva meg. Budán 1835-ben „Aradmegye leírása” czimmel ki is adta.

A tervezett monographiából azonban — u. m. Jancsó az id. helyen — az első kötetnél több nem jelent meg. Oka ennek kétségkívül a pártolás hiánya volt... Az egész dologban az a sajátságos, hogy a könyv kidolgozásával Aradmegyei rendi bízta meg és nemcsak hogy nem jutalmazták fáradságát illő tiszteletdíjjal, hanem még kinyomtatásáról sem gondoskodtak.

Az igen t. Fábian-család szives figyelméből ezen napvilágot sohasem látott máso-

különösen az írásnál kormányozhatjuk, ha lassan, ütemszertűleg gyakoroljuk abban. A szépírás pedig felbreszt benne a szépírást. Ugyanazt elérjük, ha a tanulókat arra kényszerítjük, hogy a mértani, szabadeszt rajzi munkákat, természetrajzi gyűjteményeket stb. izléseken készítsék el.

A falusi iskola hivatva van a földmívelő fiát hivatására nevelni kiképezni, azért tehát főszólag fogunk tenni az iskolakeresésére. Az iskolakeresés tehát azon múlyra, hol a jövő földmívelő kiképezhető. Igen visszán hangzik, hogy egy kézművesnek a kinek csak az anyag nehézségével van dolga, 4-5 évig kell egy mesterséget tanulnia, addig a földmívelőtől, kinek a természetrajzot, a talaj különféle nemeit, a földmívelési ipart, az állati lelket, a kereskedelmi viszonyokat és nagyon sok egyebet ismernie és tudnia kellene, senki semminemű képességi érettséget nem követel. — Törvényt kellene alkotni arra, hogy a mint ma számtalan, nyelvtan sat. tanulnak a falusi iskolában, úgy tanuljanak ezután földmívelést is hetenként 6-8 órán át. Sőt tudományos képzettségű tanterületi által a falusi tanító részére olyan kézikönyvet kellene szerkesztetni, melyben valamilyen iskolai tantárgy a földmívelésre alkalmazható volna: mert csak szorgos tanulás és gyakorlat által fogjuk e tekintetben mulasztásainkat kipótolhatni.

Obajunk már kifejezték, hogy minden falusi népiskolában meg legyenek a földmívelési eszközök miniatűr kiadásban. Ezen eszközök az azok használati módját a téli hónapokban a gyermekekkel megismertetjük. (Ezen eszközök a tanító igen előnyösen használhatná már az első osztályban a beszéd- és értelemgyakorlatoknál.) — Telen át beszélünk a talajnevekről, melyeknek ásványi alkotórészt bemutatjuk, s megismertetjük a gyermekekkel a növények egyéb tápanyagát és táplálkozási módját.

Tavaszkor kivételük a tanulókat az iskolakeretbe és csoportokba osztva a munkát, kijelöljük, melyet nekik éppen úgy, mint akármely más iskolai feladatot, pontosan és jól kell végezniük.

Az iskolakeret munkánál következetesen bizonyos meghatározott rendszer szerint kell eljárni, melytől csak betegség vagy esős idek esetében térünk el. Azonban a tanítónak szigorúan kell ügyelni arra, hogy a gyermekek a munkánál ki ne merüljenek, a miért is egy csoportot tovább 10 percznél nem enged dolgozni, nehogy a munkát megújít: 10 percznyi munka után ugyanazt a munkát a pihe csoport folytatja.

A tulajdonképeni iskolakeret munka az egyes táblák elkészítésével kezdődik. A tanító kiosztván az egyes megnevelendő táblákat, a télen át tanultakat röviden összegezve, még egyszer itt a helyszínen megmagyarázza és példálákkal illusztrálja. Ismétli a növények tápanyagát és megmagyarázza annak okát, hogy eme tábla miért trágyázatot meg ilyen, ama pedig amolyan trágyával. Midőn az egyes odavetett kérdések által a tanító meggyőződött, hogy tanítványai az előadottakat megértették, megjelöli nekik a kezelésköze bízandó parcellákat, melyek elején egy földbe dugott fatáblácskán az illető kezelő tanulókat a neve van felírva.

Az újonczokat maga a tanító vezeti, míg a nagyobbakat, gyakorlottabbakat, a nagyobb szerű munkánál, mint előmunkásokat — kiváló kitüntetésül — nevezi ki. Megtörténik ez azonban csak akkor, ha a munka sürgős: ellenben minden munkánál maga a tanító vezeti a tanulókat.

A rend kedvéért kezdjük a munkát a konyhakertszénnel. A felsőtt táblát ágyakra osztjuk fel a tanulókat, melyek egy meternél szélesebbek nem lehetnek. Az elvetendő magvak természetéhez képest keskenyebb vagy szélesebb közökben egy hegyes fával egyenközi barázdákat húzunk, melyekbe a magvakat elvetjük: elvetés után pedig gyönyöden begereblézzük. Az így bevetett ágyakat azonban a madarak előli megóvás végett galyakkal befedjük.

dik rész, mely teljesen sajtkészen 4 réti 239 lapra terjed, rendelkezésünkre áll. E kötet Aradvármegye geographiai leírását adja. Előszőr is a megye „mostani” (1835.) határaitól kiterjedéséről és felosztásáról beszél, azután járásként közli Arad sz. kir. városnak, valamint a mezővárosoknak és falvaknak topographiai és statisztikai ismertetését. Végül a toldalékban „a megye mostani kiterjedésének eredeti elrendeléséről szóló németül hivatalos irományokat” mellékel. A múlt század első felének köz- és társadalmi viszonyairól valóban igen becses adatokat nyújt.

Ime, a kéziratban heverő három monographia, melynek épségében és teljességében használható állapotban létele kétséget többé nem szenved. Azok, kik ideig fáradoztak a vármegye múlt és jelen viszonyainak rajzolásában. Bó I. Mátyás, gr. Csáky Miklós, Török Béla, P. Nagy László, T. Z. István, és F. B. Gábor, kétségtelenül megérdemlik hálánkat és elismerésünket, de azt is, hogy áldozatok árán se engedjük veszendőbe menni az általuk anyagi gondallal és szeretettel összegyűjtött sok becses adatot.

Márki Sándor.

Az Isten keze.

— Beszély. —
Ira: R Dezsd.

III.

A felosztás után mindgyék testvér elfoglalt a birtokot, melyt a sors jeltől neki. Egy ideig esendesen, zavartalanul folyt az élet. Máté elküldé fiait külföldre, hogy ott töltsék el azon pár évet, mely alatt a beves ifjú vér kielejét követel. Két évvel a felosztás után Lénárd és Barnabás majdnem egyszerre megnősültek. Lénárd egy elsőszeg-

Külföld.

A bolgár kormány csáfolata. Sophia, márcz. 16. A kormány megzátolja a Havas-ügnökség azt a jelentést, hogy a bolgár fejedelem elért a ma korábbi nyilatkozatától, melyet a kelet-ruméliai fölkormányzóknak határidő megállapítása nélkül való kinevezését illetőleg tett. A kormány kijelenti, hogy Sándor fejedelem eskis azon nyilatkozatokhoz a ma belevézését, melyek a Czanov bolgár külügyminiszter által aláírt egyezményben foglaltak. Maga a fejedelem pedig más értelemben nem nyilatkozott.

Angolország. London, márcz. 16. A „Daily News” értesülése szerint Gladstone kormányelnöknek az ir földkérdés megoldására vonatkozó javaslatát miniszterválasztást idéztek elő. — Chamberlain elleni a kormányelnök nézeteit a földbirtokosok exporriálását illetőleg és kilépése a cabinetből legközelebb várható. A cabinet ma ismét tanácskozára gyűl össze.

Angol alsóház. London, márcz. 15. Az alsóház ülésén Bannermann közölte, hogy a hadügyminiszterium által külföldön tett megrendelések közt 130.000 font sterling ára német barna lópor is megrendeltetett. Beresford határozati javaslatot indítványoz, mely kimondja, hogy a jelenlegi munkahány a legjobb alkalmat nyújtja arra, hogy a hajóhad olcsón oly állapotba helyeztessék, a melyt a birodalom biztonságá megkíván. A kormány ez indítványt ellenezte és az alsóház hat órai vita után 206 szavazattal 98 ellenében elvetette. Erre megszavaztatott a tengerészeti költségvetés első telele, mely a hadi hajóhad létszámának létszámát 61.400 főre állapítja meg.

Püspöki kinevezés elleni tiltakozás. Lengyel lapok jelentése szerint a gócsországi és porosz lengyeleknek Dinder poseni érsek kinevezése ellen tiltakozása átadott Jacobi bírnok államtitkárnak. A bírnok ez alkalommal sajnálkozását fejezte ki a fölött, hogy a lengyelre a pápának amny is nehéz helyzetét meg súlyosbítja.

Oroszország. Szt-Pétervár, márcz. 15. Az osztrák és magyar parlamentek elé terjesztett népfelkeltési törvényjavaslat alkalmából katkoff azt fejtegeti, hogy a hadsereg hadi létszámát szaporítani kellene Oroszországban, de anélkül a tetteles szolgálat idejét öt évről kell szállítani három évre, hogy a béke létszám ne szaporítsassék.

Legujabb posta.

— **Konstantinápolyból** jelentik, hogy az ottani diplomaták a kétféle irány észlelhető. Nélidov minél inkább összekenteni törkösök a török-bolgár kiegyezés szentesítésének fontosságát és a conferentiának erre vonatkozó jegyzőkönyvére, a meynyire lehetősége, az ideiglenesség belyéget iparkodik rányomni. Anglia, Törökország és Bulgária ellenkezőleg lehetőleg határozott formával és végleges jelleggel akarják felruházni a nemzetközi szentesítést. A többi hatalmak az utóbbi nézethez állanak közelebb, de közvetítő szerepet játszanak, hogy empromissum útján helyreállítsák az egyetértést.

— **Sophiából** márcz. 16-dikáról írják: Sándor fejedelem el van határozva megmaradni a mellett, hogy tiltakozik azon meghatározás ellen, mely szerint a kelet-ruméliai kormányzó mandátumának tartama öt évre korlátozzatik. A fejedelem azt kívánja a portál, hogy ezen megzátolás maradjon ki az egyezményből. Hir szerint Czanov utasítást kapott, hogy a tárgyalásokat ne folytassa más alapon, hanem inkább hagyja el Konstantinápolyt. A hatalmak itteni képviselői a fejedelmet rábeszélmi igyekeznek, hogy ezen felfogástól álljon el.

— **Pétervárról** márcz. 16-áról jelentik: Egy czári ukáz jóváhagyja, hogy orthodox templomok, temetők, lelkesi lakok, imaházak és iskolákban a halmi tartományokban való felállítására előzőleg magán ingatlan tulajdonosok engedélyét kell kérni.

Lénárd nem nagyon sokkal élte túl leányát, hanem ő sem természetesen halálal mult ki. Egy vadászat alkalmával egy elhibázott lövés vetett véget életének. E lövést Barnabás egyik erdésze tette és hogy vajon csakugyan elhibázott volt-e, azt nem lehetett soha megtudni. Barnabás és fiának terveit tehát már közel állottak a megvalósulásához, ha közbe nem jö egy esemény, mely legalább egy időre, vonást huzott számadásikon keresztül. Máté ugyanis időközben meghalván, ifjabb fiát Vilmost tette általános örökösévé, kit Lukácsnál jobban szeretett, és Lukács részére eszupán bizonyos évdíjat rendelt. A nemeslelkű Konrád ezt megtudva, végrendeletet csinált, melyben Lukács volt a birtok urál megnevezve. Konrád halála után Lukács el is foglalt birtokát és megnősült. Neje gróf Abery llesnek volt leánya. E nő bámulatos szép és bámulatos türelmes vala. Angyali kedélye rövid időn a vidék őrangyalává tev. Ferje eleinte igen szerette, de később alaptalan gyanúsítások miatt elhibegült iránta. A grófnő ezt észrevette és minthogy férjét imádta, nagyon elkeseredett, keresve a halált, és ez, nem is soká váratt magára. Egyszer ugyanis, midőn könnyű mouselin ruhájában kinn járt, átázott és visszaterve a kastélyba, szobájában tüzet rakatott a kandallóba és elébe állt melegedni. Egy kinyitott sziporka, a könnyű ruhára esett, mely egy pillanat alatt lángot fogott és a szegény asszony nyomorultul megégett. Két gyermeke maradt, egy fiú és egy leány. Nemeslelkű Kabos Arthur és Agatha. A férj neje halála által magába tért, mert csak most látta be, mit vesztett ő ez asszonyban. Buskomor lett és kétségbe merült. A tébolydában is halt meg, támasz nélkül hagyva két árva gyermeket. A rokonok hátrózták el, hogy gondoskodnak rólok. Barnabás kivált birtokunkat, melyet adósoktól terheltek, azon úriagy alatt, hogy majd a gyermekek nagykorúsítása után nekik visszaadja. A serdülő fiú katonának adták be, a leánya pedig az özvegy grófnő pártfogása alá került. Itt ismertem meg őt.

lajdonok kisajátíttassanak és a kivolt külön szabályzatban rendeli el.

— **Dementik.** Annak a tudósításnak, hogy az úszkút-uránjai vasútvonalon, melyet most építenek, az albanok meggyilkoltak néhány mérnököt és munkást, nines semmi alapja. — Azokat a híreket, hogy a porta által Görögországnak adandó engedmények fölött akadozások folynak, megzátolják és biztosítják, hogy ily akadozásokról, tekintve a szultán és a porta szilárd elhatározását, nem lehet szó. A mi nevezetesen Kréta szigetét illeti, a porta nem gondol e szigetnek bármely formában és bárkinek való átengedésére, így tehát az erről szóló hírek teljesen alaptalanok.

— **Londonból** márcz. 16-áról távirják: Chamberlain és Trevelyan benyújtották lemondásukat, Gladstone kormányelnök a lemondást még nem fogadta el.

— **Kairóból** márcz. 16-áról távirják: A Drummond-Wolf által Wady-Halfának egyptomi csapatokkal való megszállása ügyében tett javaslatra Muktáhr pasa azt válaszolta, hogy az egyptomi hadsereg jelenleg még arra sem elegendes, hogy a határt a felkelők ellen megvédje.

— **Chinai igazságérzet.** Ha-Noi, márcz. 16. A francia és chinai biztosok között a határvonalat illetőleg felmerült nehézségek mind elsimítottak, a meynyben a chinai kormány nem saját birtokainak, hanem a francia biztosoknak adott igazat és az ő véleményüket fogadta el. A határkijelölési munkálatok újból felvételre tegnapra volt kinttve. — **Francozia kamara.** Páris, márcz. 16. A kamara mai ülésén bejerteztetett a költségvetés. A Soubeyran által a költségvetés meghatározott adók megváltoztatását illetőleg előterjesztani kívánt interpelláció fölötti vita később fog napirendre kerülni, a pénzügyminiszter azonban már most kijelenté, hogy a renet megadótalni nem lehet és a kormány visszautasít minden ilyenmű megadótást.

— **Berlinből** márcz. 16-áról írják: A socialista-törvény hatályának meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat tárgyalására kiküldött bizottság elvetette a Windhorst által indítványozott módosításokat és elvetette magát a törvényjavaslatot is első olvasásban. A szesz-egyedárságról szóló törvényjavaslat tárgyalására kiküldött bizottság a törvényjavaslat még hátralevő szakaszait mind elvetette. — Knopp püspök, hir szerint, legközelebb ezimzetes érseké fog kinevezetni.

— **Osztrák képviselőház.** Bécs, márcz. 16. A képviselőház mai ülésében a kormány törvényjavaslatot nyújtott be a kezi költségvetés kiadásának kötelezővé tételét illetőleg. Ezután a bizottsági választások ejtettek meg és 12 tag választott az állami törvényességhez. Kronawetter indítványára kimondották, hogy a tözsedadó-nyvi és a rümgvi bizottságok ülésin a nem bizottsági tagok is megjelhetnek. Kronawetter azon indítványra, hogy a nyelvgyi bizottság ülésin is megjelhessenek a nem bizottsági tagok, elvetették. Jaques indokolta azon indítványát, mely a magánhivatalnokok fizetésire vezetett biztossági és végrehajtásra vonatkozik. Fiegl és Patta pártfogolá szolltak fel az indítvány mellett, de annak kibővítését kívánták. Erre a tárgyalást holnapra halasztották. Végül Knolz interpellált a csehországi északi vasútra vonatkozólag.

TÁVIRATOK.

— **A Gazdag-féle bünpör újabb stádiumban.** —

Budapest, márcz. 17. (Az „Aradi Közlöny” eredeti távirata.) A Gazdag-féle bünpör újabb stádiumba lépett. A rendőrség kinyomozta, hogy Tamár és Gazdagné mult évi július-hóban tiltott szerelmi viszonyuknak gyümölcsét büntetődelton után láb alól elletették. Az erre vonatkozó iratok már át-

Lénárd nem nagyon sokkal élte túl leányát, hanem ő sem természetesen halálal mult ki. Egy vadászat alkalmával egy elhibázott lövés vetett véget életének. E lövést Barnabás egyik erdésze tette és hogy vajon csakugyan elhibázott volt-e, azt nem lehetett soha megtudni.

Barnabás és fiának terveit tehát már közel állottak a megvalósulásához, ha közbe nem jö egy esemény, mely legalább egy időre, vonást huzott számadásikon keresztül. Máté ugyanis időközben meghalván, ifjabb fiát Vilmost tette általános örökösévé, kit Lukácsnál jobban szeretett, és Lukács részére eszupán bizonyos évdíjat rendelt. A nemeslelkű Konrád ezt megtudva, végrendeletet csinált, melyben Lukács volt a birtok urál megnevezve. Konrád halála után Lukács el is foglalt birtokát és megnősült. Neje gróf Abery llesnek volt leánya.

E nő bámulatos szép és bámulatos türelmes vala. Angyali kedélye rövid időn a vidék őrangyalává tev. Ferje eleinte igen szerette, de később alaptalan gyanúsítások miatt elhibegült iránta. A grófnő ezt észrevette és minthogy férjét imádta, nagyon elkeseredett, keresve a halált, és ez, nem is soká váratt magára.

Egyszer ugyanis, midőn könnyű mouselin ruhájában kinn járt, átázott és visszaterve a kastélyba, szobájában tüzet rakatott a kandallóba és elébe állt melegedni. Egy kinyitott sziporka, a könnyű ruhára esett, mely egy pillanat alatt lángot fogott és a szegény asszony nyomorultul megégett. Két gyermeke maradt, egy fiú és egy leány. Nemeslelkű Kabos Arthur és Agatha. A férj neje halála által magába tért, mert csak most látta be, mit vesztett ő ez asszonyban. Buskomor lett és kétségbe merült. A tébolydában is halt meg, támasz nélkül hagyva két árva gyermeket. A rokonok hátrózták el, hogy gondoskodnak rólok. Barnabás kivált birtokunkat, melyet adósoktól terheltek, azon úriagy alatt, hogy majd a gyermekek nagykorúsítása után nekik visszaadja. A serdülő fiú katonának adták be, a leánya pedig az özvegy grófnő pártfogása alá került. Itt ismertem meg őt.

tették az illetékes bünyenítő bíróságához.

— **Gyilkosság féltékenységből.** —

Budapest, márcz. 17. (Az „Aradi Közlöny” eredeti távirata.) Budán Sandrik Antal nevű munkás feleségét meggyilkolta. Tettének indító oka szerelemfűtés volt.

NAPTÁR.

Márcz. 18. Csütörtök. Róm. kath. Ede. Sándor. — Prot. Anzelm, Sándor. — Görög-orosz (márcz. 5.) Amoriai 42. vartanu. — Nap kel 6 ó 9 p., nyugszik 6 ó 7 p.

Márcz. 24. Öv. Somogyi Józsefnek urnó növendékének táncszövésája a Zemplényi-szálló nagyteremben.

Márcz. 26. Aradnegye rendkívüli közgyűlése d. e. 10 órakor.

Márcz. 27. Az aradi és aradvideki tisztviselői kör társasostélye az „Arany orozlán” helyiségében.

HIREK.

Arad és Vidéke.

— **Előfizetési felhívás az „Aradi Közlöny” 1. évfolyamának II-dik negyedére.** Az „Aradi Közlöny”-nek, mely mindennap, tehát hétfőn és ünnepek utáni napokon is megjelenik, negyedei előfizetési díja csak annyi, mint a többi aradi magyar lapoké, t. i. helyben 3 frt, vidékre 3 frt 50 kr. Azonkívül az „Aradi Közlöny” előfizetői a „Gombostű” című társadalmi és szépirodalmi havi folyóiratot díj nélkül kapják. Kivonatba mutatvány-számokat bárkinek díj nélkül küldünk. — Felkérjük különösen midazon t. cz. előfizetőket, kiknek előfizetése e hó végén lejár, hogy azt minél előbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a szétküldésben zavar álljon be. — Az „Aradi Közlöny” kiadóhivatala.

— **Eötvös-ünnepély.** A magyar népiszkola megteremtőjének, hazánk első cultusminiszterének, a feledhetlen báró Eötvös Józsefnek emlékét, mint minden évben, úgy ez évben is megünneplik az Arad városi községi iskolákban. Közel 13 év már, hogy a nagy férfit az élők sorából elragadta a halál, de emléke él a szivekben és élni fog örökké. Minden emlékoszlópnál tartósabban meg fogja örízni azt a magyar népiszkola és annak tanítói kara, melynek leghathatóság támogatója, legigazabb barátja volt e nagy férfi.

— **A színházépítés zárszámadásának átvizsgálását a polgármester.** Virágh Lajos főmérnök betegsége folytán. Tóth István almérnökre bízta, ki a munkálatok rögtön hozzá fogott, s a számadások egy részét már át is vizsgálta. A mai nap folyamán az ácsmunkákra kerül a sor, melyeknek részletes felülvizsgálása a helyszínen fog eszközölni. Remélhető, hogy a munkálatok mielőbb befejezteknek: e számadásokat a mérnökhivatal már a jövő hét folyamán bejerteztetheti a színházépítő bizottsághoz, mely aztán kiutalványoztathatja pénzüket a munkálatokat teljesített iparosoknak.

— **Az időjárásról.** Végre-valahára talán már hátat fordíthatunk a télnek, a mely még az elmúlt héten is ugyancsak szükségessé tette a télkabátot és a fűtött szobát. E hét első napján a hideg szél, mely mérgesen esapkodta szemünk közé a havat, enyhe tavasz szellővé változott; a nap, különösen a déli órákban, melegen sütött, de a szép idő nem tartott soká: tegnap reggel boros, esős

Gyönyörű gyermek volt és kedves, szelíd modora mindenki előtt rokonszenvesé tette. Ez volt azon esemény, mely Kabos Barnabás és fia Dénes terveit megújította. Kabos Barnabás ugyanis, midőn a grófnő egyedül állott, könnyű módon gondoltá Lénárd birtokába behelyezhetni, — és most a kis Agatha igen könnyen tönkterelhető minden reményüket. A ravasz Barnabás azonban jól tudta, hogy ha a kis Agatha lesz a grófnő örökösévé, férjhez menve, férjére marad a birtok. Azért tehát nem csüggett és Dénes gyakran küldé látogatásukra, hogy a grófnőnek és főleg Agathának megtessék.

Ez a szándék sikerült is, mert Dénes ki szép fiú volt, megnyerve kegyeit. A grófnőnek nagyon megtetszett, a 16 éves Agatha pedig fűlig szerelmes lón bele. Sokáig őt tartotta a legjobb és legtekélyesebb férfinak és Dénes nem álltatta őt hiru reményeiben megerősíteni és szerelmével áltatni, habár a legesakélyebb vonzódást sem érezé irányában.

A grófnőnek is feltűnt végre Agatha megváltozott viselete.

Az azelőtti fűrgé kis leány a szenvedély hatalma alatt komoly, ábrándos hajadonná fejlődött ki és midőn egy alkalommal a grófnő nyájasan kérde a változás okát, vállára borulva és pirulva árulá el szive titkát, hogy Déneset szereti.

A grófnő mindjárt elküldött Dénesért, a ki meg is jelent és szobájába hívta, megkérde, hogy akarja-e Agathát egy-két év múlva nőül venni. Dénes, kinek lelkeben az apa által elvetett mag termékeny talajra talált, — térdre borult a grófnő előtt és úgy esküdt meg, hogy Agathát nőül veendő.

Barnabás elérte célját, mert a grófnő új végrendeletet csinált, melyben általános örökösévé Déneset tette. A grófnő ezután három évvel nyugodtan hunyta le szemeit az örök nyugalomra, azon tudattal, hogy gyámleánya, Agatha jövőjét biztosította.

Agatha a grófnő halála után Barnabás és neje gondjai alá került. Dénes anyja azonban, ki fiához, oly nagy reményeket kötött, hogy legalább is valami hercegnőt szeretett volna vele elvételni, —

napra ébredtünk, mely, úgy látszik el fog tartani egy pár napig. Ha hiletünk a budapesti időjelző állomás értesítésének, úgy többnyire boros, enyhe időt várhatunk.

— **Az aradi polgári jótékony nőegylet** rendes közgyűlést 1886. márcz. 28-án d. u. 3 ó r a k o r fogja az aradi első takarékpénztár helyiségében megtartani, melyre a tisztelt tagok meghívattak. Tárgy: 1. Évi jelentés. 2. Számadások. 3. Indítványok. Aradon. 1886. márcz. 16-án. Az elnökség.

— **Tisztelges.** Azon alkalomból, hogy Varjassy Árpád város és megye kir. tanfelügyelője a vall. és közokt. miniszter által állásában megerősített, az aradi községi tanterülettel, u. m. a polgári és elemi iskolák együttesen tisztelgetek a kir. tanfelügyelőnél. Az üdvözlő beszédet M á d a y Mátyás leányiskolai igazgató mondotta. A tanfelügyelő rövid és őszinte szavakkal válaszolt, kijelentvén, hogy ezélya a tanügy jó irányu haladása a közvetlen működők összetartó erejével. Szavakkal ugyan adós marad, de tettekel kíván válaszolni.

— **Névmagyarosítás.** Simkó Vits Lajos helybeli lakos saját, valamint Erzsébet, Sándor, Kálmán és kiskorú gyermekei vezetéknévének „Simonkai”-ra kért átváltoztatását a belügyminiszterium megengedte.

— **Felvétel a katonai-iskolákba.** Az 1886/7. tanév kezdetevel a következő helyek lesznek a katonai képezésben betöltendő: a katonai árvalaházban 25 hely, a katonai alreáliskolában I. osztályban 180, III. osztályban 25, a katonai akadémiában I. osztályban 80 és pedig 40 a bécs-újvárosi és 40 a bécsiben. Hogy a növendékek mily feltételek alatt vétetnek fel, a katonai hatóságнал megtudható. Itt eszupán a főbb feltételeket soroljuk fel és pedig: 1. az osztrák vagy magyar állampolgárság, 2. testi képzettség, 3. jó magaviselet, 4. nem túllépett évek és pedig: 12 év az alreáliskola I. osztályához, 14 év az alreáliskola III. osztályához, 19 év az akadémia I. osztályához, 5. Az előképzés és pedig: az alreáliskola I. osztályához a nép- vagy polgári iskolának legalább elégségesen végzett 4 vagy 5 osztálya, az alreáliskola III. osztályába a főreáliskola vagy valamely ezzel egyenrangú intézetnek legalább elégségesen végzett II. osztálya; az académiá I. osztálya a főgyümnasium vagy főreáliskola 8 osztályának jó sikerrel történt bevégezése. 6. A pályozó köteles kérvényében magát arra kötelezni, hogy a kiszabott hosszabb szolgálati időt a katonai pályán tölti. Minden pályázó felvételi vizsgát köteles tenni. Az alreáliskola első osztályába lépő a felvételi vizsgát anyanyelvén tetheti; a III. osztályba lépőnek már annyit nemétül is kell tudnia, hogy mindent megértson. Az académiában a felvételi vizsgálat német nyelven teendő. A folyamodványok márcz. 15. április- és májushónapokban, minden hadtestparancsnokságnál és hadkiegészítő területi parancsnokságnál nyújtható be. A hadapródi iskolákra vonatkozó pályázatok eszupán ezután lesznek közzétve.

— **Meghívás.** A f. hó 19-én (pénteken) délelőtt 9 órakor a szpetertéri iskolában tartandó Eötvös-ünnepélyre a t. érdeklődők és t. tanügybarátok ezennel tisztelettel meghívattak. — A tanítótestület megbízásából: K ö m i v e s József, test. jegyző.

— **Az „Aradi tornaegylet”** ültözöttermének felszerelése javára 1886. évi áprilishó 3-án zárkört táncestélyvel egybekötött disztornázást rendez. A disztornázás a liceum tornacsarnokában d. u. 6 órakor, a táncestély a „Zemplényi”-szálló nagyteremben este 9 órakor kezdődik. Belépti-díj a táncestélyre: személyjegy 2 frt, családijegy 4 frt, mely jegyekhez a disztornázásra személyjegyhez 1. családijegyhez 4 igazolvány adatik. Belépti-díj csak a disztornázásra 1 frt. Karzatjegy a táncestélyre: I. sor 3 frt, II. sor 2 frt. Jegyek válthatók: márcz. 29-től min-

semmikép sem tudott abba a gondolathá helyyugodni, hogy fia Agatha férjévé legyen. Ez okból mindent elkövetett, hogy a szegény leányt elveszítse, s midőn ez feltűnés nélkül sehogysem sikerült, egyszer megmuntatta neki Dénes levelet. Dénes ugyanis akkor Párisban tartózkodott és e levelet anyjához írta, melyben benne Agatháról is, hogy nem lehetne e valami módon rávenni, hogy másvalaki férjhez és ő megszabaduljon tőle. — De eszupán adott eskütje és semmi más vonzódást nem köti.

Midőn Agatha megtudta, hogy Dénes nem szereti, bezárkózott szobájába és megmérgezte magát. Mikor az ajtó betört, ott találták ágyán fekvőbe, felöltözve hófehér ruhájába, melyet a menyegzőre ő maga készített. Arca mosolygott és oly nyugodtan mintha csak aludna, pedig meg volt halva. Dénes anint értesült meynyasszony haláláról, mindjárt hazajött és elfoglalt birtokát, a mely jog, de nem igazság szerint iflette őt.

Egy napon, midőn vendégeivel kastélya terrasszán mulatott, egy kopogt egyenruhás közhonvéd rohant be közbük az inasok minden tiltakozása ellenére. Midőn Dénes megütödvé kérde, ki ő és mit akar? — Az keserűen felkaczagva mondá, hogy ő Nemeslelkű Kabos Arthur, és birtokát szeretné kedves rokonától visszakapni.

Dénes erre gögösen löké oda neki tárcziáját és a midőn látta, hogy Arthur menek daczára sem megy el, sőt fenyegetőzni kezd fűragadó kitya-korbácsát és saját kezével verte ki unokácsesét a kastély kapu felé. Arthur sápadtan és remegve a dübörgő dult vissza és az égre emelve tekintett. Átkozta az egész családát, — megeskü, hogy soha ide vissza nem tér.

Dénes pedig visszameg bámulo veendő gei közé és zavartalanul mulatott tovább.

(Vége köv.)

demnap este 6-tól 8 óráig a Lyceum torna-
csarnokában Nagy Sándor művezetővel, az
estély napján pedig az illó-fővárosiaknál. Az
estély családias jellegű volt a rendezőség
kéri a t. hölgyeket, hogy minél egyszerűbben
sziveskedjenek megjelenni. A dísz-torná-
zás sorsrendje: 1. Felvonulás oszlopra.
2. Szabadgyakorlatok. 3. Általános szertorna-
zás 3 csapatban: a) I. csapat lovon: előtör-
nés Pleschbacher (Gyula); b) II. csapat kor-
látlan: előtörnés László Lajos; c) III. csapat
bakon: előtörnés Nagy Sándor. 4. Szabad
tornázás a korlátlan. 5. Versenyek.

Vasutépítés. S e i d n e r Bernát berzo-
vai lakos, a berzovai vasúti állomástól a
Marosparthoz és a Maros folyó állomás part-
jától a labasinczi mészégető kemencékhez
kizárólag saját használatára, s nevezetesen fa-
és mészszállításra egy keskeny vágányt, áthe-
lyezhető lóvonatú vasutat szándékozik létesí-
teni. Ez ügyben, mint ezt már a közigazgatási
bizottság legutóbbi üléséről hozott tudósí-
tásunkban közöltük, a vonal közigazgatási
bejárása tegnapra lett kitűzve, s meg is ejte-
tett. — A bejárás eredménye szerint a vonal
a berzovai vasúti állomás pályaudvarától in-
dul ki, hol a lóvonatú vágány mellé a mozdony-
vasutat számára egy rakodóvágány is épít-
tetik: innen a vasut a berzovai-labasincz köz-
kedésű új jobboldali helyezették el a Ma-
ros folyó, az ott már létező komp segítségével
vezetik át a Marosra. A lóvasut Coppel
Arthur berzovai cég rendszere szerint, minden
alépitmény nélkül, vagyis a sínpárnák a
püszkös földre való lerakása után létesül, s
nehézség a bejárásnál fel nem merült, —
a berzovai vasúti állomással való összekötés-
t, valamint a kompátkezelés módjait tekintve
mindazonáltal bizonyos forgalmi felte-
tételek voltak szabályozandók, melyek a bejáró
bizottság által meg is állapították, s ezek be-
tartása mellett a vasut létesítése a bizottság
által engedélyezhetőnek találtatván, a tárgya-
las eredménye ily vélemény kíséretében fog
a közigazgatási bizottság és a ministerium
előterjesztetni. A bejáró-bizottság, miután
a vasut két megye területét érinti, két megye
s a vasúti főfelügyelőség küldöttségéből
alakult. Résztvettek benne: A r a d m e g y e
r e s z é r ő l S z a t h m á r y Gyula
főjegyző, Pálffy József királyi főmérnök
J u v e n t i u s Antal kir. főállományi
és O s u k a y Sándor szolgabíró; a m. kir.
vasúti főfelügyelőség részéről Marx János
főfelügyelő; a m. kir. államvasutak részéről
N o v á k Gusztáv felügyelő és P a l l i a r d i
Alajos osztályfőnök; Krassó megye részéről
S z ö g y e n y i László szolgabíró és I g n e r
Adolf kir. főmérnök, továbbá a kérvény-
ező fél s Berzova és Labasincz községek
előjárói.

A siketnómák iskolájának felügyelő-
bizottsága ma délután négy órakor ülést tart
a városi ház kistermében, melyre ez uton is
felhívjuk az érdekeltek figyelmét.

Talált gyűrű. Folyó hó 11-én S o b o r s i n
és K u j á s közti országúton egy arany
pecsét-gyűrű találtatott. Igazolt tulajdonosa
átveheti a soborsini községháza.

Gyermekker. G y u l a - V a r s á n d o n
ifj. S t e r n t h a l Adolf nagybirtokos áldo-
zatokozásának következtében f. év áprilisi közepén
— a már több ízben említett és kilá-
táshá helyezett — gyermekker meggyitattik.
L u k á c s Anna okl. gyermekkerterezőre lesz
és szép vállalat bízza, ki már Budapestet több
éven át a legszebb eredményekkel működött.
S t e r n t h a l Lukács Annának hat havi mi-
ködésért 240 forint, szabad lakást és tüzelő
anyagot engedélyez. L u k á c s Anna teke-
tesen beszéli a román nyelvet, s így a mezei
munkák idején a község „apróság”-ának jö-
tevő mamiája lesz.

Temesmegyei hírek. Az u n j o n e z o z á s
a temesvári illetőségű lakótelekesekre
neve tegnap délelőtt vette kezdetét. A vá-
ros 44 egyetemes kötelese sorhoz 4-4-et a
póttartalék jutalek javára kiállítani. —
A k u b i n i kir. járásbíró s a telekkönyvi
jogjal ruházott fel. A telekkönyvi felállítás
folyamatban van. — B u z i á s o n kanyaró-
járvány lépéven fel, az ottani iskolákban
miatt szünetelnek az előadások.

Egy körrendelet Bihar megyében. A
bihar megyei árvaszekes a következő körrende-
letet adta ki: Bejelentetvén az árvaszekeshez,
hogy a „Phoenix” biztosító társulat ügynökei-
nek mutatva be magukat némely szelvényes
egyenék, azon valóban ámsítással csúsztatják
a jöhözött falusi polgárokat, hogy az árvaszekes
bizottságának — kelnek faluról-falura biz-
tosítástól — fosítani; nehogy tehát ezen
szelvényes által a társaság félrevezet-
tessék, b i z o n t s z e k figyelmézt a jegyzőket,
előjárókat az összes lakosságot, hogy ily-
féle szelvényes soha sem adott ki, de nem
is adhat, mert először az ilyen faluról-fa-
lura ügynökök ögvelése törvény által
tiltva, a másodikor, mert a belügyminis-
ter 507.1879. sz. rendelete s a megyei köz-
gyűlés 5879. sz. a. kelt végzése által, mely
mind a községnek még akkor ki lett adva,
egy megyei, mint árva s községi vagyonok
az ily magyar biztosító társulatnál rendelkeztek
bizt. titáni, mielőlt folyólag az árvaszekes a más
társaságoknál való biztosításokat nemcsak nem
engedélyezte, hanem el sem fogja fogadni.
Kelt Bihar megyei árvaszekesnek 1886. márcz.
5-ikén tartott üléséből. K o m l ó s y Antal,
árvaszekesi elnök.

Hazánk és a főváros.

Kossuth Lajos egészségügyi állapotáról.
szemlére a Reclus levele folytán elterjedt ag-
gasztó hírekkel szemben, azon örvendős
lényről közölhetjük, hogy nagy hazánkia egészség-
ségi állapot teljesen jobbra fordult. Kossuth
és a többi korszakot Turinban, hol folytatja azon
szünetelt, melyet Samolla nagyhirű nápolyi
Bolyhoszki tanácsolt.

Meglopta a férjét. Kellemeden meg-
tesse, a mit érte dr. K. fővárosi ügyvéd, midőn
asszony P. vasárnap a kőházából hazatért. Lakása
egy kis föld csukva, s mikor feltörtette az ajtót,
üregnek, s egy kis tatárpusztitást talált. A pénz-
ár, a szekrények, irászatok fel voltak törve s
a több ezer frtyi készpénz, értékpapír, ezüst-
érmék stb. hiányzott. A cselekdőt megdátta,
napján egy hiányzó tárgyat neje és enuek ro-
gig a zsonai hordták el. Az ügyvéd sietett apósa-
hoz s csakugyan ott találta nejét és ott tud-
tára adták, hogy neje nem megy többé vis-
za, mert egy orvosának intette, hagyja el
epileptikus férjét. A kőrlevo ortos ezt
keréken tagadta s az ügyvéd fényitől följe-
lent tett neje és ennek rokoni ellen. A nő
viszont megindította a váloport, egyébként
kijelentve, hogy csak hozományát vitte haza.
Az ügyvéd rendes vizsgálat indítását java-
soltta a törvényeseknek.

Tanczoló örültek. A nagyszabású orsz.
téliházzal tisztviselői táncszínház rendezték
a téliházzal részére. A táncszínház köz-
vacsora előzte meg, honnan az összefüg-
géselen toastok sem hiányoztak. Ekezes után
a tánc megkezdődött, azt a befejezésig a
betegek közül igen sokan minden megszaki-
tás nélkül folytatták, mert a zene megszün-
tetése után is még mindig visszhangzott a
filókban a tánczót. Efelé után megindult
a Rákóczi-induló, de a betegek ezt is tánczót-
ának képzelve, tovább járták rá a tánczót.
A mulatságnak ezzel vége lett, s az örültek
egész meglepődöttséggel engedték magukat
az apólok által nyughelyekre vezetettük.

Rövid hírek. A király és kir-
ályné, a budapesti első bölcsőde-egyesület
részére, az idej. „Crèche-bál” alkalmából két-
száz forintnyi, és a budapesti első gyermek-
hely-egylet által — jótékony célra — az idén
rendezett bál alkalmából száz frtyi segély-
szegyet adományoztak. — B e k s i e s Gusztáv
hírlapíró és orsz. képviselő Abbazától Spanyol-
országba utazott. B e k s i e s még mindig gyengél-
kedik. — S z e g e d e n a törvényesék H o l t z e r
S. és fia nagykereskedő céggel ellen okiratham-
sítás miatt meghozta a vádhatározatot. — K i -
á z s i a i s z e r z e t e s e k kéregetnek Debreczen-
ben az Anániában felállítandó keresztény felsőbb
iskola javára. — T ö m e g e s építkezés
fogja nagybirtani, szépiteni Budapestet ez év-
ben is. Az építőkörben levő házakon kívül nem
kevesebb, mint kétezszáz új ház építéséhez fog-
nak hozzá a napokban s negyvenkét régi ház-
at alakítanak át. — U r a s z t a l - t e r i t ő t
ajándékozta a budapesti ref. templom számára
ösv. Szász Károlyné urnó, Szász Károly ref.
püspök édesanyja; a terítőt a 80 éves öreg
urnó sajátkezeleg hímeste s évek óta dolgozott
rajta.

A nagy világ.

A trónörökösár Lacroma szigetén.
Utólagosan jelentik, hogy a trónörökösár
a tengeri úton nemcsak a tengeri betegséget
kapta meg, hanem annyira meglágyította ma-
gát, hogy Lacroma szigetére érve, orvosi reu-
detből két napig az ágyban kellett marad-
nia. Mint említésre méltó dolgot jelentik,
hogy márcz. 10-én Lacroma szigetén is tisz-
tessegesen — havazott, s oly hideg volt, hogy
erősen kellett fűteni.

Liszt és Munkácsy. Munkácsy Mi-
hályné urnó az utban levő Liszt Ferencet
lelőiben hívta meg, hogy párisi időzése alatt
legyen az ő vendégük. A mester ezt bizo-
nyára szívesen elfogadta. Munkácsy pedig az
ott időzés alatt azon lesz, hogy Liszt arczké-
pét természet után megfesse. Ez a kép, me-
lyet lángelme készít egy lángelméről, idő múltán
egyik nemzeti intézetünk birtokába fog jutni.

Oszttrák hadi muzeum. Bécsben a
mít-és történelmi emlékek központi bizottsága
felszólítást intézett a fontaktokhoz és levelező-
khez, hogy a trónörökös vérdíjára alatt álló
gondnokság törekvéseit az oszttrák hadi muzeum
fellállításában lehetőleg előmozdítsák. A hadi
muzeum részére szánt tárgyak megszerzete-
nek hazafias ajándékozások után, a birtok-
jog biztosító reversális mellett való kiállítás
által, esere által más tárgyakért, vagy végre
megvásárlás által.

A bécsi remkronika mindennap új ese-
tekkel szaporodik. Most ismét két rémtett
tartja igazgatóságban az oszttrák fővárosát. Egy
ottakringi iparos, Meisl Vilmos, két kis leány-
nak ciankált adott be s azután magát is meg-
mérgezte. Mindnyájukat holtan találták meg.
A tett oka ismeretlen. A másik eset a Schil-
ling Anna zöldsegrus asszonyon elkövetett
rablótámadás. Midőn az asszony a bécsi vá-
sárról hazatért, a mezőn egy férfi ugrott eléje,
kendőbe burkolt kövel fejbe ütötte és elra-
bolta 60 kr készpénzt. Az elájult asszony
később magához tért s a nagy vérvésztés da-
czára el tudott vészorogni 3/4 órányira fekvő
lakásáig, ott a szomszédoknak elmondta ese-
tét s aztán nemokára meghalt. A gyamu egy
20—30 éves legényre hárul, kit ama környe-
ken láttak ölnöködni.

Nem mondhatta el a toasztot. Br.
Magdeburg Albert műszaki kapitány, a hain-
burgi kadétskola parancsnoka, tegnapelőtt hir-
telen halálra múlt ki. Zinner alezredes tiszte-
letére, ki inspicialis végett látogatta meg a
kadétskólát, délben egy kis bankettet rendez-
tek. Egyszerre föltek báró Magdeburg s to-
asztot készült mondani a vendég egészségére;
de a következő pillanatban elhalványult, kiejt
kezeiből a poharat s elteletlenül rogyott össze.
A jelen volt intézeti orvos rögtön segítségére
sietett, de a kapitányt már nem lehetett életre
hozni. Szívzselhűdés vetett véget a még java-
korában levő katona életének.

A mi a kincsen is drágább. Blanche
Thibaut párisi énekesnő lakásán a múlt heten
tűz ütött ki. A művésznő hazatérve a szin-
házból, lángokban találta lakását. E kiáltással:
„Papijaim, ékszerem!” az égő szobákba
akart rohanni, de a kísérője D'Altoné olasz bíró
visszatartta. Kétségbeesve kiáltott az énekesnő:
„Be kell mennem, hisz az ékszer, melyet ön
nekem ajándékozott, odavész!” — „Hadd vesz-
zen, hisz hamis volt.” — „De váltóim!” —
„Csak éjjenek, ugy sínes értékük, mert
csődbe kerültem.” A művésznő a veszteség
és a bároban való családias keservétől elájult.
Mánap egy közjegyző jelent meg nála, ki a
bárótól 100.000 frankot hozott e sorokkal:
„Az ékszer valódi volt, a papírok értékesek,
de a kedvő élete mindennél drágább vala.”

Rövid hírek. Ő r i á s i h i v a t a r
dühöngött hetfőn egész Felső-Olaszországban;
Turinban, Bergamóban és Velencében a vihar
több órára megakasztá a közlekedést. — Ü g y -
v é d e k s t r i k e - j a tört ki Straszburchban.
Ugyanis az ügyvédnek nem jelennek meg a bi-
roság előtt, mert egy főbb bírósági tisztviselő
rosszalag nyilatkozott az ügyvédi karról. —
F o s z f o r t k e v e r t a tészta közé egy lon-
dóni leánynevelő-intézetben a szakácsné bosszu-
ból azt, mert fölmondta neki; mikor a tészta
fölvágták, a foszforjégcsók meggyuladtak s
a növedékek így kikerültek a megmérgezés.

Irodalom és művészet.

A Tanügyi Közlöny 11-ik száma a
következő érdekes és változatos tartalommal
jelent meg: Az ipariskola és a ha-
zafias nevelés. Láng Mihálytól. —
A bizalomról, Rosenberg Józseftől. —
Magyar főuraink a pae-
dagógiai irodalom terén, P e t e r f y
Sándortól. Az írka fedele. —
Egyleti élet. — Vegyesek.

**A nemzeti színház tagjai Pozsony-
ban.** Mergl, pozsonyi polgármester egy kül-
döttség élén Budapesten járt és szombaton
tisztelettel Keglevich István gr. intendánsnál,
hogy őt felkerje, engedné meg, hogy a nem-
zeti színház tagjai Pozsonyban az új színház
megnyitása alkalmával néhány előadást ren-
dezenek és azontul is évenként néhány hétig
ott vendégszereljenek. Az intendáns igen
szívvelyesen fogadta a küldöttséget. Kijele-
tette, hogy elvileg a pozsonyiak kívánsága ellen
nincs semmi kifogása és kiltátsba helye-
lyezte, hogy a nemzeti színház tagjai a szin-
ház megnyitása alkalmával 5—6 előadást ren-
dezhettek, azontul pedig február- és márczius-
hónapokban vendégszerelhetnek Pozsonyban.

**Az „Ember tragédiája” nemzeti. Mi-
dőn Madách remek költeménye nemzeti szin-
házunkban, Paulay Ede rendezése mellett, oly
hatással került színre, számos külföldi szin-
pad kérdésközdőt német fordítás után. E
kívánalomnak felel meg Fischer Sándor most
megjelent fordítása. Szorosan a Paulayféle
színter alkalmazáshoz ragaszkodik s egy tá-
jékoztató előszóban a szerző és műve jellem-
zését nyújtja. A fordítás eléggé sikerült és
Scherr Jánosnak van ajánlva.**

S Z I N H Á Z.

— Arad, márcz. 15. —
„A velencei kalmár.”

Hogy a shaksperei darabok nem vonzzák a
közönséget, annak oka nem a közönség meg-
változott, vagy rossz izlésében, hanem színe-
színek gyarló játékában rejlik. Ez már a har-
madik Shakspere-előadás ebben a sáisonban s
mondhatjuk, ez volt a legrosszabb, a legbotrán-
yosabb. M o l n á r, kinek ma jutalomjátéka volt,
a színpadon hiába igyekezett a legjobbat
adni, a mi tehetségétől telik. Látszott, hogy
egész lelkét rátette a szerepre, s minden iz-
ben kidolgozta, a legjobb alakítások után,
melyeket látni alkalmá volt. De hiába, mind
hiába! Ily környezet megrontja a törekvő
színész legjobb sikereit s önkre tesz min-
den hatást, melyet jogosan remélhetne. F u d o r
(Solano), T i s z a i (Gratano), F o d o r F r u z i n a
(Portia), B o r á n d (Lancelot), s még
többben, fölölölegesen tarták szerepüket meg-
tanulni, s egyik badarságot a másik után
követtek el. A szekrények közül a narokkól
herceg jelenése után egy nyitva hagyta-
k (II); Tiszai ur fogadni akart, hogy az
első fészült, melylyel az ég meg-
áldja, fiu lesz; s Fodor Fruzina szörnyő
komolysággal tanulmányozta a törvényes
scenában Antonio kötleveit, mintha épp ak-
kor sütné ki a salamonit ítéletet. E scenát
különb Fodor kissasszony egészen elron-
totta az által, hogy „Shylock következő szá-
vára”

Tökémet adásza, osztán távozom —
nem a kellő választ adta meg, úgy hogy
S o m l o n a k (Hassanio) pizssegéssel figyel-
meztetnie, Molnárnak pedig a felszólítást is-
mételnie kellett.

A darab, szokás szerint, megosonkíva és
összezsugorítva, került színre. Az egész öt-
dik felvonás, mely a dráma legpoétikusabb
része s a gyűrt mesejének folytatása és be-
fejezése, elmaradt. — A színház kongott az
ürességtől. — G—s.

FÁY SZERENA kissasszony — a buda-
pesti nemzeti színház tagja, — utolsó vendég-
es jutalomjátéka.

Arad városi színház.

Folyó szám 168. 34. bérlétszámot.
Csütörtök, 1886. évi márcziushó 18-án.

A L E L E N C Z.

Eredeti népies dráma 4 felvonásban. Írta: Szilgietzi
Éde. (Rendező: Somló Sándor.)

SZEMÉLYEK:

Szentosi Nagy István, falusi rector — Szabó Antal.
Sára neje — Siposné
Bortók — Bégy Kálmán.
Erzsike, gyermekeik — Keresztyén
Julesz — Fáy Szeréna.
Kozsári, falusi jegyző — Nyilassy M.
Zentura, neje — Vécsey Vilma.
Tosoni, leányuk — Závadosky T.
Beregi Ferenc, jegyző — Kovács Lajos.
Bokori, ispán — Pálffy György.
Földesné — Ajtay Károly.
Matild, leánya — Fodor Fruzina.
Szimty Jenő — Somló Sándor.
Péter, komornyik — Molnár Antal.
Megyei hadnagy — Győre János.

Kezdetre 7 órákor.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

Elítelt ügyvéd. Dr. Kis Jakab fővá-
rosi ügyvédet nagy bájba keverte egykori se-
gedője, Friedmann Kálmán ügyvédjelölt. A fi-
skális urnak valami polgári pöre volt, melynek
elintézését folyvást halogatta, s épp ezért meg-
hagyta segédjének, ki ez ügyben tanúságát
telre volt hivatva, hogy ne menjen el a tár-
gyalásra. De Friedmann Kálmán nem telje-
sítette főnökének a kívánságát s olyan vallo-
mást tett a bíróság előtt, mely miatt dr. Kiss
Jakab elvesztette a pöröt. A dolognak ter-
meszetesen szakadás lett a vége. Az ügyvéd
azonban nem érte be azzal, hogy segédjét el-
bocsátotta, hanem fölebbezésében hamis tanu-
sítást is belyegesztte őt. E miatt az ügyvédjelölt
elkiltötte hozzá segédjét, kik azzal az üzenet-
tel tértek vissza, hogy dr. Kiss Jakab nem
fogadja el a kihívást, mert „hamis tanúságot
tett emberrel” még szóba sem akar állani. —
Friedmann azzal felelt ez üzenetre, hogy be-

csületesért miatt panaszt tett volt főnöke ellen,
kit a IV—X. kerületi járásbíró 100
frtyi pénzbírságra ítelt. A kir. tábla, mely-
hez fölebbezés után került az ügy, föloldotta
a járásbíró ítéletét s elrendelte, hogy dr.
Kis Jakabot rígalmazás miatt is vonják fele-
lősségre. Máriánly aljásbíró tegnap tárgyalta
újra az ügyvédelj panaszát és dr. Kis Jakabot
a felebbezésében és tanuk előtt tett nyilatko-
zata alapján becsületesért és rígalmazás miatt
200 frtyi pénzbírságra és egy havi fogházra
ítelte. Az elítelt felebbezett.

„Zasztava” sajtópörében befojezte
a vizsgálatot Czárán törvényeségi bíró s az
iratokat átküldötte a kir. főügyészségnek, mely
azonban pótvizsgálatot kíván. Az inermínált
cikk szerzője ugyanis külföldi ember, minél-
fogva nálunk sajtóvétség miatt nem hűző-
dott. A vizsgálóbíró a „Zasztava” felelős szer-
kesztőjét, Tomiczot, ki fogja hallgatni a felől,
vajjon ki olvasta át az inermínált cikket,
mielőtt nyomdába adták volna.

CSARNOK.

Férj az asszony utjában.

Az idősebb és kevésbé módos asszonyok
titkos irigységgel mondogatták egymás közt,
hogy a doctor, Baránéknak udvarol.

A doctor alatt pedig nem más, mint a
városi fizikuszt kellett érteni.

Ugy az ötven körül járt a doctor. Haját
bajuszt festette s a kabátja gomblukában
télén-nyáron róza pompázott. Modorában volt
valami a városi gavalterből és a vidéki Ba-
czur Gusziból. De ez a két sajátsága szípen
összeolvadt és így azt a doctor a kifogástalan
kisvárosi don Juant.

Volt valami varázsa a nevének, úgy mint
doctornak, s úgy mint embernek is. Valami
kiváló uri beteg meg sem hallhatott nélküle,
mindig elhívta a konziliumra, ha nem is volt
házi-doctor. Gázdagnak tudta az egész város
és ezen a csibos varázson kívül a doctor egy
egész kötetre való kaland meseje...

Képzeltetni hát, hogy mennyire meg-
ijedt Baráné, mikor a doctor elkezdett neki
köszönni.

Baráné egy szegény szobának volt a leá-
nya, pár év óta van férjével és csak egy fé-
lig-meddig volt ténaszony. Kedvesen ügyet-
len, hamar elpirul és hozzá még olyan ter-
mete van, mint egy újságban megbámult
cserkesz asszonynak. Két fekete szemé...

Ah!... önmögött magában a
doctor és egyet esztantott a nyelvvel a mi
anyit jelentett, hogy most Baráné után adja
magát, ha azáltal akár minden paciense is
elhal.

A dolog nem is mehetett valami szer-
feletlen nehezen. A doctor orvos volt a fey-
intézetben, ugyanott Bara, a férj, ellenőr.

Bara ur örvendett a szerencsének. Rög-
tön bemutatja doctorát a feleségének, a ki pi-
rultan, zavartan felelt:

— Volt szerencsem már, — az ablak-
ból...

A doctor elvette magát, Bara pedig
sietett vissza a várba, mely ott feketéltett
lelkében.

Mint egy pontos hivatalnok olyan hűs-
gesen látogatta ezután a doctor Baráékát, —
Baránét.

A tisztesség nagy volt a Bara ur házára,
de avval együtt növekedett a Bara ijedelme.
Egész második lakása lett a doctornak nála.
Ha pacienseitől valami korai újságot kapott,
így tavasz elején bárányt, majd foglyot, özet
s egyéb nyálankásúkat a mit akár hol meg-
irigylhetek volna, azt mind hozzájuk hor-
datta a doctor, ott suttette, fözette meg és
együtt kiltöttek el, a tetejébe meg itták a doctor
ur pompás butéliás borait.

Baráné el volt ragadtva, egész nap a
doctorról beszélt és a sok nyálankásról, a
mit az hord hozzájuk.

Bara dult-fult magában. De a felesége
előtt nem szólt semmit, söt nyájas hangon
biztatta:

— No no, édes kincsem, majd lesz ne-
künk is.

Pár hét múlva aztán a férj kezdte ma-
gához hívni a doctorot, ebédre, vacsorára...

A doctor a sűrűn ismétlődő ebédek és
vacsorák láttára fejét csóvalgatta s ravaszul
hunyorított pislogó szemével. A férj és az
asszony, nem vette észre. Bara kedélyesen
kezezténgatózott az asszonyt pedig mind ritkáb-
ban emlegette a doctorot...

Tudta Bara azt jól, hogy az asszonyt a
jó mód látszatával lehet legerősebben ma-
gához kötni. Ebben igaza is lehetett, csak-
hogy ezenkívül se látott, se hallott.

Nem látta, hogy a doctor most már nem
csak a kezét csókolja az asszonynak és nem
hallotta az embernek beszédét.

Kiltött tovább, és nélkül az asszonnyra.
A doctor csak hunyorított pislogó szemével.
Ideges rángás jelent meg érdes arczán egy
gondolatra.

De hallgatott. Az idő még nem érett
meg a beáradt. Baráné hallgatnia reá ugyan
már most is, de jobb lesz majd akkor... az
jedtséget is segítségtől hívni.

Jött a nyár és Bara új meglepetéssel
állott az asszony elé:

— Akarsz fűrdőre menni?...

A szegény szabó leányát elszédítették
ezek a szavak. Könnyes szemekkel omlott férje
karjaiba és az a szerencsétlen Bara olyan he-
vesen, olyan igaz szívvel szorította magához,
hogy az asszony élelkenykedésében talán
valami ügyetlen megbánást mutatott volna, ha
be nem lép egy fogó, ki a férjét a hiva-
talba szólította.

Mikor Baráné elújságotla a doctor-
nak a fűrdőre menést, ez merőn az ass-
zony szeme közé nézett és olyan sajátságos,
hűleg hangon kérdezte:

— Miből költ a maga férje?
Baráné önkénytelenül ismételte:

— Miből?
— Ez az ember — lo p...
Ez a szó megölte Barát, a ki ténasz-
szonyt csinált az igénytelen szabó leányából.

Együtt megyünk! — suttogva hévvel
a doctor és átölelte Baránét. — Ne tartson sem-
mitől, most még megmentheti magát...
Előbb-utóbb megtudnak mindent és akkor el-

vész maga is, mint a ki palástolta a bűnt...
A várban mindenki tudja már... Csak egy
névjegyet küldök át, a te névjegyed az ár-
írjuk, hogy mint becsületes asszony kéré-
d, hogy a férjedről szállingó pletykák miatt in-
dítson vizsgálatot az igazgatóság ellene, hogy
kiderüljön ártatlansága...

Baráné jóhiszeműen megírta a levelet s
Bara abban a pillanatban meg volt halva s
világra nézve.

A sok drága ebéd és vacsoráról kiderült,
hogy azok az állományok kerültek a pénz-
zébe. Az ilyen adósságot pedig idővel
szokás letörleszteni... az élet szabadságával.

Pár nap múlva Baráné elfogták.

A doctor és Baráné pedig aznap utaztak
fűrdőre.

A város nyelvélért azonban megtették,
hogy külön-külön kocsin utaztak — a ha-
tárig...

Törös Tivadár.

KIS LOTTO.

N.-Szeben, márcz. 17-én:
73. 40. 22. 5. 1

Prága, márcz. 17-én:
9. 51. 53. 89. 66.

KÖZGAZDASÁG.

Vegyes közlemények.

Fiume összeköttetése New-York

